

Handläggare
Tobias Kindblom

Telefon: 08-50814969

Kvalitetsredovisning förskola 2017

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Innehåll

Kvalitetsredovisningens funktion	3
Stadsdelsnämndens sammanfattande analys	4
<i>Utvecklingsområden på stadsdelsdelsnämndsnivå .....</i>	<i>10</i>
<i>Förslag till kommunfullmäktige 2019.....</i>	<i>11</i>
Stadsdelsnämndens kvalitetsarbete	12
<i>Kvalitetsarbetets genomförande .....</i>	<i>12</i>
<i>Strukturella förutsättningar och organisation .....</i>	<i>14</i>
<i>Kvalitetsindikatorn .....</i>	<i>17</i>

Kvalitetsredovisningens funktion

Stockholms stad har som huvudman enligt skollagen¹ och Skolverkets ”Allmänna råd för kvalitetsarbete”² ett ansvar för att skapa rutiner, uppföljningssystem och andra förutsättningar för ett dokumenterat och systematiskt kvalitetsarbete på olika nivåer. Den huvudsakliga verksamhetsutvecklingen sker i stadsdelsnämndernas och dess verksamheter.

En del av Stockholms stads systematiska kvalitetsarbete är stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisning. Syftet med kvalitetsredovisningen är att bedöma måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen i läroplanen, identifiera framgångsrika arbetssätt och utvecklingsområden. Avsikten är att som en del i kvalitetsarbetet bidra till en likvärdig utbildning av hög kvalitet. Stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisningar fyller två huvudsakliga syften. Kvalitetsredovisningen är en viktig del i det interna kvalitetsarbetet i stadsdelen, och riktar sig i det avseendet till stadsdelsnämnden, där bland annat utvecklingsområden och prioriteringar identifieras. Kvalitetsredovisningen är även en viktig källa till att Stockholms stad som huvudman får en bild av hur väl verksamheten uppfyller läroplanens mål för att utifrån det kunna identifiera stadsövergripande utvecklingsområden och prioriteringar och kunna ta sitt ansvar att skapa goda förutsättningar för verksamheterna. Arbetet med kvalitetsredovisningen och dialogen kring den är ett sätt att uppfylla styrdokumentens krav när det gäller huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Kvalitetsredovisningen utgör en viktig del i arbetet med att ta fram en stadsövergripande bild av måluppfyllelsen i den kommunala förskolan i Stockholms stad, och att identifiera behov av långsiktiga utvecklingsinsatser för stadens förskoleverksamhet.

Stadsdelsnämndens kvalitetsredovisning biläggs verksamhetsberättelsen för 2017. Skillnaden mellan kvalitetsredovisningen och verksamhetsberättelsen är att den tidigare fokuserar måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen i läroplanen, medan verksamhetsberättelsen även omfattar andra delar och resultat av förskoleverksamheten t.ex. budget, kommunala mål och medarbetarfrågor.

Stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisningar utgör, tillsammans med den samlade redovisningen för staden, ett underlag för dialog mellan olika nivåer i staden kring förskolan verksamhet och resultat.

---

¹ Skollagen (2010:800)

² Skolverket (2012): Allmänna råd med kommentarer om Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet

Stadsdelsnämndens sammanfattande analys

Förvaltningen bedömer att måluppfyllelsen generellt sett är hög i stadsdelsområdets kommunala förskolor och detta bekräftas av bland annat av uppföljningarna i stadens uppföljningssystem, resultatet i den webbaserade kvalitetsindikatorn och vårdnadshavarnas bedömning i förskoleundersökningen.

Det finns dock skillnader i kvalitet och nöjdhet mellan enheter och förskolor. Detta framkommer i dialogmöten, uppföljningar och i brukarundersökningen. En faktor som påverkar kvaliteten hos enskilda förskolor är andelen förskollärare. Förskollärarens uppdrag och roll är viktig för att uppnå de krav och mål som ställs i nationella styrdokument. Som ett led i att öka likvärdigheten och höja den pedagogiska kvalitén i förskolorna har förvaltningen under året tagit fram en handlingsplan för att öka andelen förskollärare. Handlingsplanen är ett strategiskt dokument som innehåller åtgärder, både kortsiktiga och långsiktiga, för att behålla våra förskollärare och attrahera nya förskollärare. Åtgärderna syftar bland annat till att utveckla VFU-verksamheten, tydliggöra organisationerna, hitta fler pedagogiska mötesplatser för att öka det kollegiala lärandet och knyta forskning närmare verksamheten.

Under hösten 2017 har ledningsgruppen för förskolan där alla förskolechefer ingår beslutat om att medverka i forsknings- och utvecklingsprogrammet (FoU-program) *Flerstämig undervisning i förskolan* tillsammans med Malmö högskola under ledning av Ifous med start i januari 2018. Alla enheter kommer ingå, med två förskollärare samt en chef, i programmet som kommer att pågå under tre år. Detta för att öka likvärdigheten, utveckla undervisningen samt säkerställa att verksamheten vilar på en vetenskaplig och erfarenhetsbaserad grund. Deltagandet i FoU-programmet ska genomsyra verksamheterna och förstärka arbetet med de identifierade utvecklingsområdena.

Administration, arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbete och lokalfrågor är arbetsuppgifter som tar mycket tid och det skapar svårigheter för förskolechefens möjlighet att vara pedagogisk ledare. Framgångsfaktorer som förvaltningen ser i välfungerande verksamheter är bland annat ledarskapet, organisationens tydlighet, personalens kompetens och genomtänkta pedagogiska miljöer. Förskolechefens pedagogiska ledarskap är viktigt för verksamhetsutvecklingen.

Som en del i att ge förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet kommer förvaltningen att anställa en person som kommer att

avlasta förskolecheferna med uppgifter som rör lokalfrågor och uppstart av nya verksamheter.

Den höga sjukfrånvaron är något som verksamheterna arbetar mycket med. Detta är något som påverkar kvalitén och den pedagogiska verksamheten. Det är till exempel svårt att tillsätta en vikarierande förskollärare och kontinuiteten i ett arbetslag påverkar progressionen i den pedagogiska utvecklingen. Under året har ett samarbete med HR-avdelningen pågått och där enheter med högst sjuktal varit prioriterade. Under 2018 har en HR-konsult anställts i förvaltningen och kommer enbart att arbeta mot förskolorna och stötta cheferna i det förebyggande arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbetet. En förhoppning är att denna insats ska leda till att sjuktalet sjunker.

Utifrån den sammantagna bild som framkommer, såsom uppföljningar, dialogmöten och undersökningar så bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete ute i verksamheterna för att utveckla förskolan samt förstärka kvaliteten och likvärdigheten.

Nedan följer en presentation av resultat kopplat mot de nationella målen.

Normer och värden

De två senaste åren har ett särskilt fokus legat på jämställdhetsarbetet inom förskolan med bland annat en förändringsledarutbildning med utgångspunkt i Skolverkets utbildningsmaterial "Sju timmar om jämställt bemötande i förskolan." Genom utbildningen har medvetenheten om jämställdhet, normer och bemötande i förskolorna stärkts. Ojämställda mönster har också synliggjorts när några avdelningar vid tre förskoleenheter fått sina verksamheter granskade av externa konsulter. Granskningarna uppmärksammade även situationer där en utveckling skett av det jämställda bemötandet.

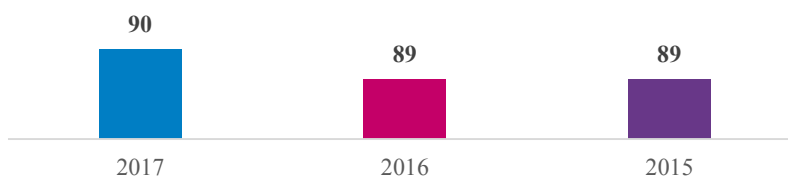
Flera förskolor har också själva genomfört observationer och filminspelningar för att få syn på skillnader i förhållningssätt och bemötande mellan pojkar och flickor. Förvaltningen har under året introducerat *Sveriges kommuner och landstings* (SKL) analysmodell *Sjuan* som ett verktyg i arbetet med jämställdhetsanalyser. Under 2018 ska varje enhet genomföra minst en analys med hjälp av denna modell som en del i utvecklingsarbetet.

Med ökad medvetenhet och kunskap blir det tydligt att pedagogernas förhållningssätt, lägger grunden för barnens möjligheter i verksamheten. En tydlig skillnad är att verksamheterna i sina organisationer beskriver att arbetslagen mer systematiserat diskuterar normer och värderingar kring genus, lärande, barnsyn och bemötande som en del i det pedagogiska

arbetet. En ökad kunskap och en större medvetenhet kring förhållningssätt bidrar till att öka möjligheterna för barnen att få tillgång till och få prova på olika aktiviteter samt att få delta i olika typer av lärsituationer, utifrån sina egna förmågor och utan begränsande normer och värderingar. Men man konstaterar också att man behöver fortsätta diskutera och reflektera tillsammans kring jämställdhet för att synliggöra dolda normer och värderingar kring genus och att synen på pojkar och flickor kan se olika ut i olika kulturer.

I Brukarundersökningen och indexvärdet på frågeområdet *Normer och värden samt barns inflytande* är fortsatt högt och har ökat med en procentenhet jämfört med föregående år från 89 till 90. En tänkbar förklaring till resultatet är att verksamheterna haft ett extra fokus på dessa frågor och att det kan vara en effekt av den jämställdhetsutbildning som all personal tagit del av de senaste två åren.

Normer och värden samt barns inflytande

Utveckling och lärande

Arbetslagens självvärderingar i den webbaserade kvalitetsindikatorn påvisar att resultaten inom läroplansområdet utveckling och lärande har utvecklats något. Framförallt har variationen i resultaten mellan enheterna minskat en aning jämfört med föregående år. En förklaring till det något förbättrade resultaten kan vara att enheterna har hunnit diskutera igenom och skapat en större samsyn och förståelse för begrepp som ligger till grund för de kriterier som självskattningen utgår från. I resultatdialogerna med enheterna lyfts det ofta fram att de arbetslag med hög pedagogisk kompetens är mer självkritiska och tenderar att värdera sig något lägre. Andelen förskollärare varierar inom stadsdelsområdet och mellan enheterna.

Matematik, språk, naturvetenskap, estetisk verksamhet och teknik är i förskolan kopplade till varandra och bildar en helhet för barnen. Detta gör förskolorna genom lek och projektinriktat arbetssätt. I uppföljningarna lyfter förskolorna bland annat fram att barnen visar på ett ökat intresse för skriftspråket, siffror och att barnen använder sig av matematiska och naturvetenskapliga begrepp i leken som resultat av förskolans verksamhet.

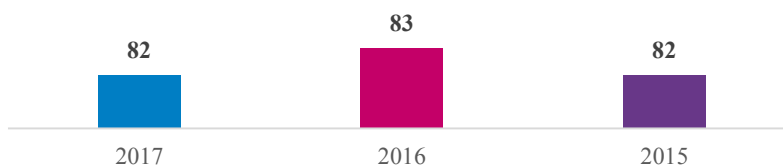
Det finns en språklig medvetenhet ute i verksamheterna och arbetet med barns språkliga utveckling är central. I många projekt och teman som förskolorna arbetar med vävs litteratur in och arbetet med olika genrer. Barnen delas ofta in i mindre grupper där de ges tid och talutrymme till att uttrycka sina tankar och funderingar.

En utveckling som har skett under de senaste åren är att en allt större medvetenhet om den pedagogiska miljös betydelse har blivit större. Detta kan ses genom uppföljningar och i dialog med enheterna. För många förskolor är det ett utvecklingsområde man arbetar med, men det beskrivs att barnen fått en större delaktighet och inflytande och att miljöerna är mer föränderliga. Dels beror det mycket på att medvetenheten och kunskapen har ökat hos pedagogerna men också genom jämställdhetsutbildningen där en del har varit att se över den miljön och vad barnen erbjuds samt att flera har den pedagogiska miljö som fokusområde på interna nätverk.

Förskolans verksamhet består både av planerade rörelseaktiviteter och av rörelse som kommer naturligt genom dagliga utevistelser. Exempel på planerade aktiviteter är dans- och rörelselekar, yoga och motoriska utmaningar. För att lyfta fokus på vikten av att värna om en god hälsa och välbefinnande anordnar flera förskolor hälsoveckor eller friskvårdsveckor med hälsa och kost i centrum. Aktiviteter som minimaraton, idrottsdagar, vinterdagar och skridskoskola har också anordnats.

I resultatet från brukarundersökningen har indexvärdet för området utveckling och lärande sjunkit något jämfört med föregående år. Det kan tänkas bero på att förskolorna inte i tillräckligt stor utsträckning beskriver den pedagogiska verksamheten för vårdnadshavarna. Avsaknaden av ett digitalt system där vårdnadshavarna lättare kan få tillgång till dokumentation är en annan faktor som kan spela in.

Utveckling och lärande

Barns inflytande

Barnens intressen och frågeställningar ligger till grund för utformningen av förskolornas pedagogiska arbete. Genom att arbeta

projektinriktat och med utgångspunkt i barnens intresse ges barnen möjlighet till inflytande över verksamhetens innehåll. Flera förskolor har barnråd och involverar barnen vid inköp av material och utformningen av den pedagogiska miljön. Samtliga förskolor har arbetat med artiklar ur konventionen om barnets rättigheter. Genom pedagogisk dokumentation och reflektionsprotokoll har pedagogerna sett att mycket av det som barnen gör bygger på deras egna val. Pedagogerna har också sett att barnen blivit mer medvetna om vilka möjligheter som finns att få vara med och tycka till och att barnen är medvetna om att deras åsikt betyder något. Genom att ibland arbeta i små grupper har det enskilda barnets utveckling enklare kunnat följas. Pedagogerna har då uppmärksammat att barnen i större utsträckning uttryckt sina åsikter.

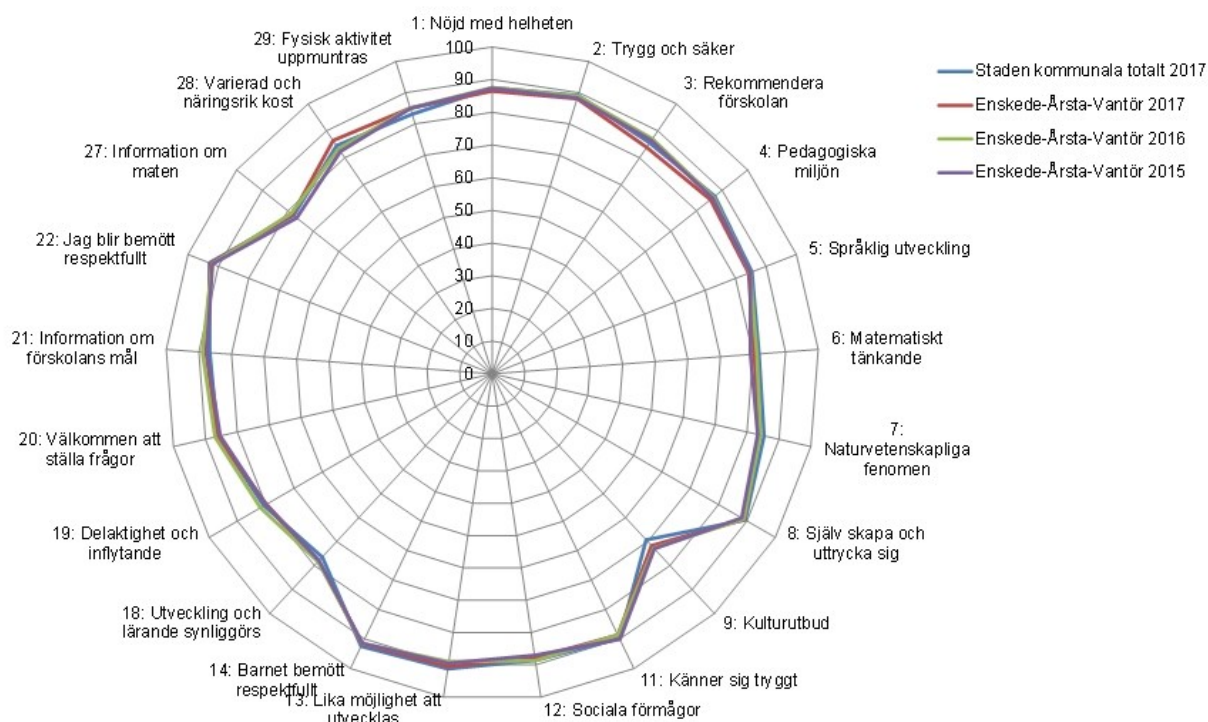
Förskola och hem

Enligt förskoleundersökningens resultat är vårdnadshavarna generellt sett lika nöjda år 2017 som föregående år. Skillnaderna i resultatet mellan vårdnadshavare till pojkar eller flickor är marginella och generellt är de båda grupperna lika nöjda. Trots generellt goda resultat finns fortsatta skillnader i förskolornas resultat. Det gäller även mellan olika förskoleadresser inom samma enhet. Förskolans ledningsgrupp har analyserat resultatet på övergripande nivå. Enheterna analyserar sedan resultatet både på enhets- och på förskolenivå och vidtar eventuella åtgärder. Resultatet i respektive enhet har kommunicerats med vårdnadshavarna under året. Enheterna utgår från undersökningens resultat och tar hänsyn till aktuella förbättrings-/utvecklingsområden då de utformar sina lokala verksamhetsplaner för nästkommande år. Förvaltningen kommer att arbeta vidare med att särskilt stötta de förskolor som har ett lägre resultat i undersökningen

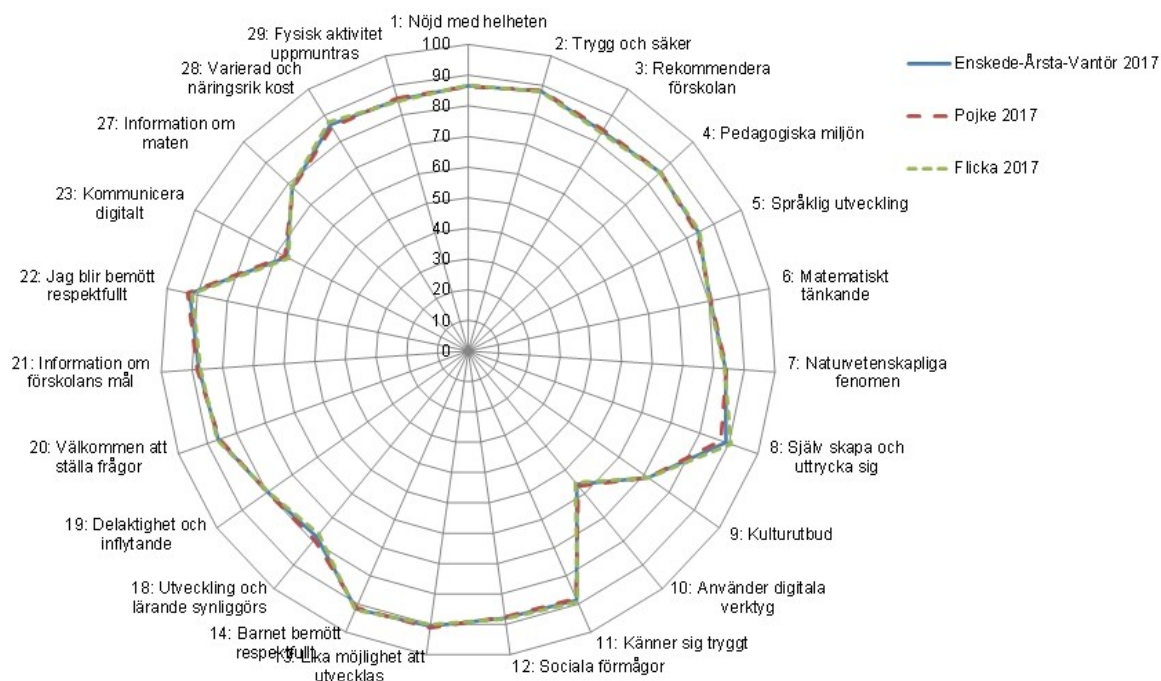
Förskolorna har under året arbetat med att få vårdnadshavarna att känna delaktighet och ha förtroende för förskolans verksamhet genom att bjuda in till bland annat föräldramöten, diskussionskvällar och utvecklingssamtal. Ett utvecklingsområde för förskolorna är att synliggöra dokumentationen digitalt för att öka vårdnadshavarnas inflytande och delaktighet i det pedagogiska arbetet.

Spindeldiagram andel nöjda

Spindeldiagram andel nöjda flickor och pojkar

Övergång och samverkan

Stadsdelsförvaltningens och utbildningsförvaltningens handlingsplan avseende övergången mellan förskola och skola har legat till grund för samarbetet och överlämningen av de blivande skolbarnen till förskoleklasserna. En revidering av handlingsplanen kommer att påbörjas under våren 2018 efter utvärdering tillsammans med förskolecheferna och rektorerna.

Utvecklingsområden på stadsdelsdelsnämndsnivå

Undervisningen i förskolan får en direkt koppling till kvalitén i förskolan. Att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt och vidareutveckla undervisningen i förskolan för att öka barnens lärande är ett utvecklingsområde som kommer att vara ett fokusområde framöver hos förskolorna. Ett led i detta är medverkandet i forsknings- och utvecklingsprogrammet (FoU) *Flerstämmig undervisning i förskolan* och det kommande arbetet med implementeringen av den nya läroplanen för förskolan.

Stadsdelsförvaltningens språkprogram kommer att revideras i relation till den nya läroplanen samt implementeras i verksamheterna.

Hållbar utveckling innebär en långsiktig global utveckling både ekologiskt, ekonomiskt och socialt som idag är integrerat i förskolornas verksamhet men behöver bli tydligare och mer systematiserat. Skolverkets utmärkelse "Skola för hållbar utveckling" kommer att utgöra en gemensam grund för det och som innefattar både det pedagogiska arbetet med barnen, inköp och maten som serveras.

Som en del i ett arbete med hållbar utveckling och kopplingen mellan kost och hälsa kommer arbetet med måltidspedagogik utvecklas, som innebär lärandet om och med mat och måltider.

En tilläggsmodul till kostdatatsystemet, som mäter kostens klimatpåverkan, kommer även att börja användas för att tydliggöra hur mycket olika maträtter påverkar klimatet och utifrån det kunna genomföra ändringar, till exempel genom att öka andelen vegetariska rätter samt som ett underlag för arbetet med barnen.

De pedagogiska lärmiljöerna är ett utvecklingsområde som flera förskolor lyfter i sina uppföljningar. Genomtänkta lärmiljöer är en förutsättning för att ge barnen goda förutsättningar till utveckling och lärande. I detta arbete kommer vi bearbeta begreppet estetiska lärprocesser och dess betydelse för vår verksamhet.

I arbetet med ökad likvärdighet är det kollegiala lärandet mellan enheter och förskolor viktigt. Ett utvecklingsområde är att skapa mötesplatser och forum/nätverk där pedagoger kan mötas över gränserna och delge varandra goda exempel. Men även för att skapa

en starka ”vi-känsla” och tillhörighet. Målet är att alla som arbetar inom förskolan i Enskede-Årsta-Vantör inte enbart ska känna tillhörighet till sin enskilda förskola och enhet utan även känna delaktighet och stolthet över att arbeta i Enskede-Årsta-Vantör.

Den kraftiga expansionen som sker i stadsdelsområdet, och i hela staden innebär att det är en utmaning att öka andelen förskollärare. Ytterligare en faktor är den brist på förskollärare som råder i Stockholm samt i hela landet. Skolverket har tidigare beräknat att, under perioden 2015-2029 finns ett behov av att 70 700 förskollärare examineras i landet, medan det förväntade antalet som faktiskt kommer att examineras under samma period är 39 100. Förskollärarens uppdrag och roll är viktig för att uppnå de krav och mål som ställs i nationella styrdokument. Utbildade förskollärare som ges utrymme att bedriva pedagogisk verksamhet höjer kvaliteten i förskolan och bidrar till en ökad likvärdighet. Förvaltningen har identifierat en rad åtgärder i den handlingsplan som togs fram för att öka andelen förskollärare och som syftar till att höja kvalitén och få en tydligare profilering av förskolorna i Enskede-Årsta-Vantör. Ett utvecklingsområde är att utveckla stadsdelsområdets organisation kring den verksamhetsförlagda utbildningen och mottagandet av studenter. Förvaltningen kommer att se över möjligheten att starta en övningsförskola för att kunna ta emot fler studenter.

Digitaliseringen inom förskolan ställer höga krav på infrastruktur och kompetens. Dels är det en kostnad för den faktiska utrustningen men framförallt den digitala pedagogiska kompetensen hos medarbetarna behöver höjas för förskolan ska kunna ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens genom att ge dem möjlighet att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen. Införandet av Skolplattformen kommer att bidra till en viss möjlighet till ökad digital kompetens, men framförallt kommer den att bidra som verktyg för den pedagogiska dokumentationen och öka delaktigheten och förenkla kommunikationen med vårdnadshavarna.

Förslag till kommunfullmäktige 2019

Fler utbildningsplatser

Behovet av förskollärare och utbildade barnskötare är fortsatt stort och efterfrågan kommer inte att minska under de kommande åren. Den kommande expansionen av förskolans verksamhet i kombination med pensionsavgångar och ökad konkurrens gör att behovet av fler utbildningsplatser är stort.

Digitalisering

Införandet av Skolplattformen samt GSIT 2.0 kommer att medföra ökade kostnader för stadsdelsförvaltningen och verksamheterna i form av teknisk utrustning och systemkostnader. För att Skolplattformen och dess innehåll ska ge förskolorna och vårdnadshavarna det stöd som det förväntas bli så kommer det att behövas ökade personella resurser för att stötta verksamheterna i deras arbete, både i det tekniska och för pedagogiska utvecklingsarbetet.

Kompetensutveckling

Implementeringen av förskolans nya läroplan och skolprogrammet för Stockholms stad kommer att innebära ett behov av kompetensutveckling för både förskollärare och barnskötare. Förvaltningen ser ett behov av centrala kompetensutvecklingssatsningar för att nå en ökad likvärdighet i hela staden. Vidare finns det ett behov av mer kompetensutveckling kopplade till arbetet med mänskliga rättigheter och de program som staden har tagit fram.

Stadsdelsnämndens kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetets genomförande

Förskolorna i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som bygger på stadens kvalitetssystem ILS. I samband med verksamhetsplanen formulerar förskolorna mål och förväntade resultat som sedan följs upp i tertiärrapporter, verksamhetsberättelsen, resultatdialoger, månadsuppföljning av nyckeltal. Som stöd för uppföljningen finns även ett antal indikatorer från kommunfullmäktige och stadsdelsnämnden.

Alla förskolor har i verksamhetsplanen 2017 haft gemensamma mål gällande de delar som rör läroplansuppdraget. Målen har tagits fram tillsammans med alla förskolechefer. Målen bygger på kommunfullmäktiges budget och mål, nämndmål, läroplanen för förskolan, stadens förskoleprogram, skollag och konventionen om barnets rättigheter.

Förvaltningens bedömning av förskolornas måluppfyllelse och kvalité utgår från:

- Verksamhetsplaner, tertiärrapporter och verksamhetsberättelser.
- Pedagogernas självvärdering i stadens webbaserade kvalitetsindikator (WKI) avseende hur väl arbetslaget, utifrån läroplanen, skapar förutsättningar för barnens utveckling och lärande.

- Stockholms stads förskoleundersökning.
- Resultatdialoger med enheterna.
- Verksamhetsbesök och utvecklingssamtal
- Statistik och månadsuppföljningar

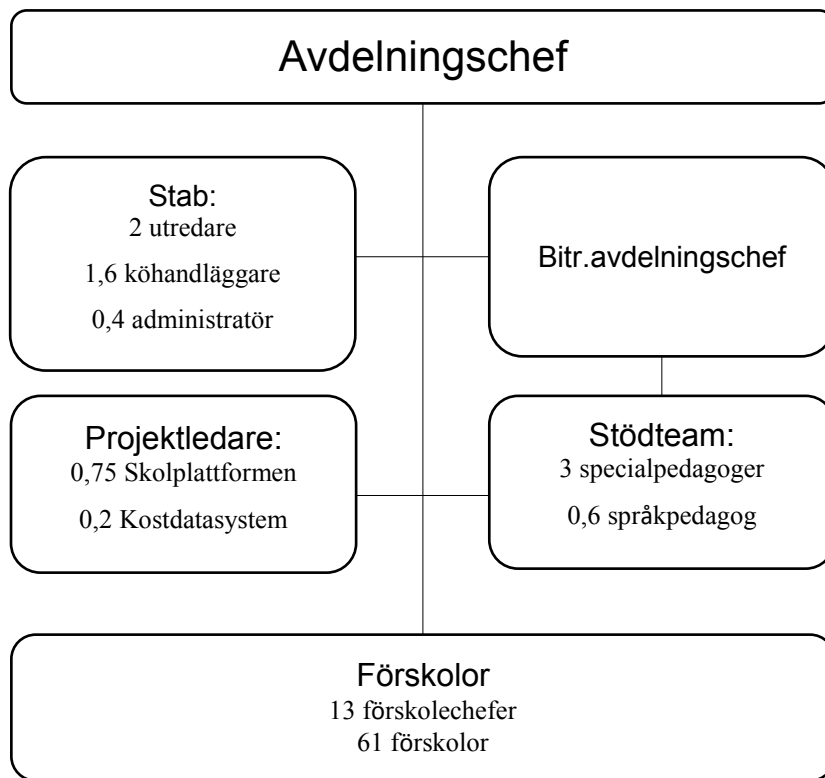
Förskolornas resultat beskrivs huvudsakligen i enheternas tertiärrapporter och verksamhetsberättelse utifrån tre delar:

- Föräldrarnas bedömning (Förskoleundersökningen)
- Arbetslagens självvärderingen (WKI)
- Pedagogisk dokumentation

Samtliga enheter har underlag för sina utvärderingar utifrån fortlöpande uppföljningar, främst genom barnobservationer, pedagogisk dokumentation och reflektionsunderlag. Resultaten beskrivs och analys görs med hjälp av förvaltningens gemensamma utvärderingsmaterial som utgår från de gemensamma enhetsmålsmålen med utgångspunkt från förskolans läroplan. TUFF (Tydlig Uppföljning För Förskolan) är förvaltningens gemensamma planerings- och uppföljningsmaterial, och används av arbetslagen i förskolorna som ett stöd i planering och utvärdering av verksamheten. TUFF-materialet består av två delar: TUFF-arbetsplan och TUFF- analys. Materialet bygger på gemensamma mål och förväntade resultat med exempel på hur dessa processer kan identifieras i barngruppen. Detta utgör grunden för utvärdering och identifiering av utvecklingsområden som i sin tur utgör en grund för arbetslagens planering.

Andra underlag för utvärdering av arbetet är självvärderingen utifrån kvalitetsindikatorn, brukarundersökningen, utvecklingssamtal, synpunkts- och klagomålshanteringen, medarbetarenkäten samt arbetslagens samlade bedömning. Inom varje förskoleenhet gör man en årsplan för uppföljning, utvärdering och planering, ofta i form av ett årshjul som tydligt beskriver kvalitetsprocessen.

Förvaltningen tog under 2016 fram en ny rutin för hur start av utredning om kränkande behandling anmäls till stadsdelsnämnden samt blanketter för anmälning, utredning, åtgärdsplan och utvärdering. Under året har förvaltningen gått igenom rutinen för samtliga chefer samt haft lärande diskussioner i ledningsgruppen, där alla förskolechefer, som en del i ett kollegialt lärande i arbetet kring diskriminering och kränkande behandling i förskolan.

Strukturella förutsättningar och organisation

Organisation på stadsdelsnivå

De 13 förskoleenheterna tillhör avdelningen förskola och har en stab som utgörs av en avdelningschef, en biträdande avdelningschef, två utredare och två köhandläggare/administrativ assistent. För barn med i behov av särskilt stöd finns inom avdelningen tre specialpedagoger och en språkpedagog.

Psykologtimmar har vid behov köpts in externt. På ekonomiavdelningen finns en controller som är särskilt avdelad för förskolefrågor och inom personalavdelningen finns en PA-konsult som stöd till förskolecheferna.

Under 2016 anställde förvaltningen en ny biträdande avdelningschef med särskilt ansvar för organisationen och handläggning kring barn i behov av särskilt stöd samt för omsorg på obekväm arbetstid. I uppdraget ingick även, tillsammans med avdelningschefen och förskolecheferna, att se över hur arbetet med kring barn i behov av särskilt stöd kunde utvecklas. Utifrån den genomlysning som gjordes har stöddokument och ansökningsförfarandet om medel utvecklats samt att förvaltningen till hösten 2017 har utökat sitt stödteam till förskolorna med två nya specialpedagoger.

Under året har förvaltningen haft en projektledare anställd till införandet av ett kostdatasystem och en gemensam matsedel för förskolorna med tillagningskök.

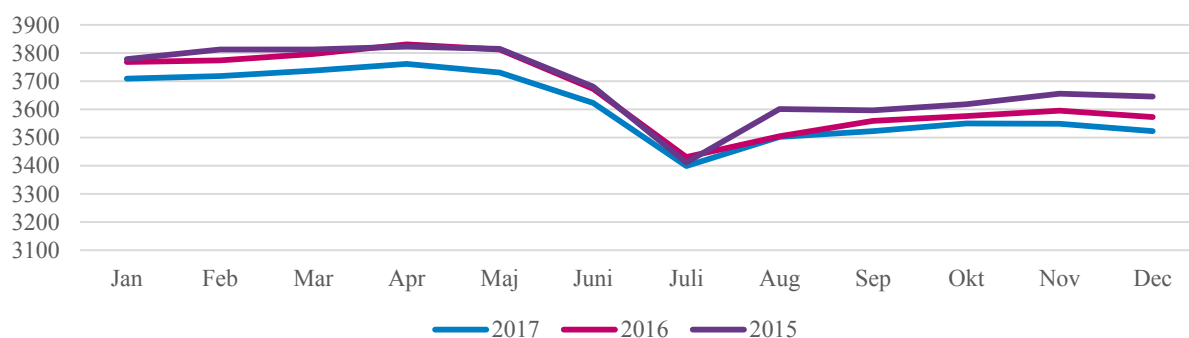
Sedan september har förvaltningen en projektledare för införandet av Skolplattformen. Projektanställningen är på 75% och sträcker sig till 2018-12-31 och bekostas av Skolplattformens införandeprojekt.

Nyckeltal

	2017	2016	2015
Antal barn (Snitt över året)	3610	3657	3687
Andel förskollärare (okt)	38,1%	38,6%	37,2%
Barn per personal	4,8	4,9	4,6
Barn per grupp (okt)	15,7	15,8	15,7
Andel barn med annat modersmål	35%	38,1%	38,1%
Andel personal med annat modersmål	42,8%	38%	30%
Antal språk	92	99	100

Siffrorna som presenteras ovan är förvaltningens egen statistik som bygger på månadsrapporter samt statistik från personalsystemet.

Graf över inskrivna barn per månad 2015-2017

Diagram visar antalet inskrivna barn i de kommunala förskolorna i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning per månad 2015-2017.

Område	Antal förskolor	Antal avdelningar	Antal barn	Antal barn per anställd	Antal barn per grupp	Andel fskl
Snösätra	4	12	181	4,5	15,1	26,7%
Rågsved 1	4	16	255	4,0	15,9	35,4%
Rågsved 2	5	18	270	4,8	15,0	34,0%
Örby	5	20	322	4,9	16,1	42,1%
Högdalen	5	21	343	4,7	16,3	39,0%
Hagsätra	3	11	175	4,6	15,9	41,8%
Dalen	4	12	178	4,6	14,8	38,4%
Årsta 2	5	23	384	5,3	16,7	45,5%
Enskede gård	8	26	414	5,2	15,9	39,9%
Östberga	4	17	253	4,5	14,9	25,5%
Blåsut	3	13	204	4,6	15,7	39,8%
Årsta 3	5	19	310	5,1	16,3	38,8%
Stureby	6	17	277	5,4	16,3	41,9%

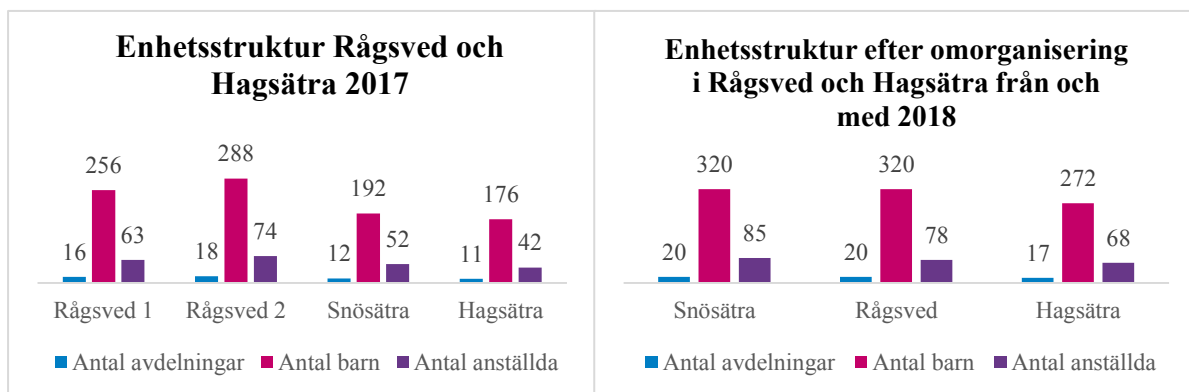
Organisation

I Enskede-Årsta-Vantör finns 13 förskoleenheter med sammanlagt 61 förskolor och 225 förskoleavdelningar (december 2017).

Enheternas storlek varierar mellan 3-8 förskolor. Varje förskoleenhet leds av en förskolechef och ofta en eller flera biträdande förskolechefer samt ett administrativt stöd.

Under 2017 har en omorganisation påbörjats och från 1 januari 2018 kommer förvaltningen att ha 12 förskoleenheter istället för 13. Tre utav fyra förskolechefer i Hagsätra och Rågsved gick under hösten 2017 i pension. I samband med detta görs en omorganisation av de fyra nuvarande förskoleenheterna i Hagsätra och Rågsved till tre förskoleenheter. Detta för att skapa tre jämnstora enheter som har geografiska, organisatoriska och ekonomiska förutsättningar att erbjuda tillräckliga personal-, stöd- och ledningsfunktioner för att bedriva förskoleverksamhet utifrån aktuella styrdokument.

Specialverksamheter i stadsdelen

Delfinen i Högdalen är en grupp för fem barn med diagnos inom autismspektrat. Förvaltningen hade även en grupp för fem barn med funktionsnedsättningar på Gläntan i Enskede men som avvecklades från och med hösten 2017 då behov av platser inte längre fanns. Avvecklingen innebär ingen personalövertalighet, personalen erbjöds tjänst i den ordinarie förskoleverksamheten.

Flertalet barn i behov av särskilt stöd är integrerade i de vanliga förskolegrupperna. Inom stadsdelsområdet finns en förskola, Terrassen i Stureby, som bedriver omsorg på obekvämtid. Under året har 12 barn varit inskrivna i verksamheten. Sex av barnen började i förskoleklass under hösten. Övriga har haft ett varierat behov från tre gånger i veckan till ett par gånger under hela året.

Kvalitetsindikatorn

I resultatet för arbetslagens självvärdering i stadens webbaserade kvalitetsindikator (WKI) nås inte årsmålet om 3,8. WKI är en självvärdering av hur väl arbetslaget, utifrån läroplanen, skapar förutsättningar för barnens utveckling och lärande. Skattningen görs genom att arbetslagen bedömer ett antal kriterier uppdelade på fem nivåer inom fem områden. För att kunna gå vidare i sin självskattning måste alla kriterier på respektive nivå vara uppfyllda. Nivå tre utgör grunden för läroplanen.

Arbetslagen har självskattat sig något högre inom alla indikatorns fem delområden jämfört med tidigare år. Det sammanvägda resultatet för 2017 är 3,4 jämfört med 3,3 föregående år.

Variationen i resultaten mellan förskolorna har blivit jämnare jämfört med tidigare år. Under dialogmöten och i enheternas uppföljningar har det från samtliga lyfts fram att den webbaserade kvalitetsindikatorn ses som ett bra verktyg. Diskussionerna som verktyget skapar i arbetslagen, bedömningskriterierna och i återkopplingen från chef är verktyget ett bra instrument för arbetet med kvalitet och utveckling.

En förklaring till att årsmålet inte nås är att personalen är mer självkritiska i sin granskning av verksamheten. Användandet av

digitala verktyg och arbetet med den pedagogiska dokumentationen är två områden som majoriteten av förskolorna lyfter som utvecklingsområden och som är en av anledningarna till det lägre värdet och som bidragit till den aktuella värderingen.

Pedagogisk miljö och material

	Genomsnitt	Variation
2017	3,5	3,1 - 3,8
2016	3,4	3,3 - 4,0
2015	3,6	3,2 - 4,0

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

	Genomsnitt	Variation
2017	3,5	3 – 3,8
2016	3,4	3 - 3,6
2015	3,7	3,3 - 4,3

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

	Genomsnitt	Variation
2017	3,4	3,1 – 3,8
2016	3,4	3 - 3,8
2015	3,7	3,2 - 4,5

Barns matematiska utveckling

	Genomsnitt	Variation
2017	3,4	3 – 3,7
2016	3,3	3 - 3,4
2015	3,4	3 - 4,1

Naturvetenskap och teknik

	Genomsnitt	Variation
2017	3,3	3,1 – 3,6
2016	3,3	3,1 - 3,5
2015	3,4	3 – 4,1

Stadsdelsnämnds gemensamma insatser

Under året har förvaltningen avslutat jämställdhetsutbildningen "Sju timmar om jämställt bemötande i förskolan". Cirka 100 förändringsledare har utbildats och som tillsammans med respektive förskolechef lett processen vidare och utbildat kollegorna på sina arbetsplatser. Alla förskolechefer och biträdande förskolechefer har också lyssnat på en föreläsning av Gertrude Åström om jämställdhetsintegrering.

120 medarbetare inom förskolan har tagit del av en föreläsning om hedersrelaterat våld och våld i nära relationer. En temadag om hedersrelaterat våld har också genomförts med förskolechefer och biträdande förskolechefer i kommunala och fristående förskolor i Enskede-Årsta-Vantör. Temadagen genomfördes tillsammans med rektorer från grundskolan och gymnasiet samt chefer från socialtjänsten. Syftet var att öka kunskapen och uppmärksamma barn och unga som är utsatta eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Under våren avslutades forsknings- och utvecklingsprogrammet³ *Små barns lärande* där två av förvaltningens förskolor ingått tillsammans med tolv andra kommuner runt om i landet och Linnéuniversitetet. Programmet syftade till att utveckla och pröva modeller för dokumentation och utvärdering som visar på barns förändrade kunnande i förhållande till läroplanens målområden. Alla förskolechefer deltog på det avslutande spridningsseminariet i Linköping.

Förskolechefer, biträdande förskolechefer samt staben på avdelning förskola har under hösten påbörjat utbildningen *Ledarskap i digitaliseringens tid* genom LiN Education.

Ett gemensamt kostdatasystem och matsedel har under året implementerats. I samband med införandet har alla kockar genomgått utbildning av systemet. Utbildningen har även gett en ökad förståelse för vikten av att näringsberäkna maten samt hur mycket barn behöver äta av de olika komponenter som en måltid består av.